

Commissie keurt uitbreidingspakket 2023 goed, beveelt aan onderhandelingen te openen met Oekraïne en Moldavië, aan Georgië de status van kandidaat-lidstaat te verlenen en toetredingsonderhandelingen met Bosnië en Herzegovina te openen zodra de vereiste mate van naleving is bereikt

Brussels, 8 november 2023

Vandaag heeft de Europese Commissie het uitbreidingspakket 2023 goedgekeurd, met een gedetailleerde beoordeling van de stand van zaken en de vooruitgang die Albanië, Bosnië en Herzegovina, Kosovo, Montenegro, Noord-Macedonië, Servië, Turkije en voor het eerst ook Oekraïne, de Republiek Moldavië en Georgië hebben geboekt op hun weg naar toetreding tot de Europese Unie. Het verslag besteedt met name aandacht aan de uitvoering van fundamentele hervormingen en bevat duidelijke richtsnoeren over de toekomstige hervormingsprioriteiten. Toetreding is en blijft een proces op basis van verdiensten, dat ten volle afhankelijk is van de objectieve vooruitgang die door elk land wordt geboekt.

In het licht van de door **Oekraïne en Moldavië** bereikte resultaten en de lopende hervormingsinspanningen heeft de Commissie de Raad aanbevolen toetredingsonderhandelingen met beide landen te openen. Voorts beveelt de Commissie de Raad aan de onderhandelingskaders vast te stellen zodra Oekraïne en Moldavië een aantal belangrijke maatregelen hebben genomen. De Commissie zal uiterlijk in maart 2024 verslag uitbrengen aan de Raad over de vorderingen met betrekking tot deze maatregelen.

In het geval van **Georgië** beveelt de Commissie in het licht van de behaalde resultaten aan dat de Raad Georgië de status van kandidaat-lidstaat verleent, met dien verstande dat een aantal stappen worden ondernomen.

Wat **Bosnië en Herzegovina** betreft, beveelt de Commissie aan toetredingsonderhandelingen met Bosnië en Herzegovina te openen zodra de vereiste mate van naleving van de lidmaatschapscriteria is bereikt. Het land moet verdere inspanningen leveren om de belangrijkste prioriteiten uit het advies van de Commissie over zijn verzoek om toetreding tot de EU te verwezenlijken. De Commissie zal voortdurend toezien op de vorderingen en naleving op alle gebieden die verband houden met het openen van de onderhandelingen en zal uiterlijk in maart 2024 verslag uitbrengen aan de Raad.

Ursula **von der Leyen**, voorzitter van de Europese Commissie, verklaarde: *"Uitbreiding is een essentieel beleidsdomein voor de Europese Unie. De voltooiing van onze Unie is de roep van de geschiedenis, de natuurlijke horizon van onze Unie. De voltooiing van onze Unie heeft ook een sterke economische en geopolitieke logica. Eerdere uitbreidingen hebben de enorme voordelen voor zowel de toetredingslanden als de EU aangetoond. We winnen allemaal."*

Ondanks de aanhoudende oorlog heeft het besluit om **Oekraïne** de status van kandidaat-lidstaat van de EU te verlenen, een krachtige hervormingsdynamiek gecreëerd, met sterke steun van de bevolking van Oekraïne. De regering en het parlement van Oekraïne hebben blijk gegeven van vastberadenheid om **aanzienlijke vooruitgang** te boeken bij de uitvoering van de 7 stappen van het [advies van de Europese Commissie over het verzoek van Oekraïne om toetreding tot de EU](#). Oekraïne heeft een transparant voorselectiesysteem voor de rechters van het Grondwettelijk Hof opgezet en de rechterlijke bestuursorganen hervormd. Het heeft ook vooruitgang geboekt op het gebied van corruptieonderzoeken en veroordelingen op hoog niveau en zijn institutionele kader versterkt. Oekraïne heeft positieve stappen gezet in een bredere en systemische inspanning om de invloed van oligarchen aan te pakken. Het land heeft ook aangetoond dat het in staat is vooruitgang te boeken bij de aanpassing aan het EU-acquis, zelfs in oorlogstijd.

Moldavië heeft **aanzienlijke vooruitgang geboekt** bij de uitvoering van de 9 stappen die zijn uiteengezet in het advies van de Commissie over het verzoek van Moldavië om toetreding tot de EU. Het is gestart met een alomvattende justitiële hervorming naar aanleiding van de aanbevelingen van de Commissie van Venetië, onder meer door vooraanstaande rechters en aanklagers te evalueren. Het land heeft zijn corruptiebestrijdingsinstanties hervormd en het aantal onderzoeken en

veroordelingen in corruptiezaken verhoogd. Moldavië heeft een actieplan voor de-oligarchisatie aangenomen, dat het volgens de vastgestelde termijnen uitvoert. Nieuwe wetgeving voor het opzetten van een confiscatiemechanisme helpt de georganiseerde misdaad te bestrijden. Het land heeft een strategie voor openbaar bestuur aangenomen en volgt de hervorming op alle niveaus. Het heeft werk gemaakt van een hervorming van zijn beheer van de overheidsfinanciën en nam wetgeving aan om overheidsopdrachten te hervormen. Moldavië heeft de deelname van het maatschappelijk middenveld aan het besluitvormingsproces vergroot en de bescherming van de mensenrechten versterkt.

Georgië heeft stappen ondernomen om de verbondenheid met de EU te versterken en heeft het tempo van de hervormingen in de afgelopen maanden opgevoerd. Om de 12 prioriteiten aan te pakken die in het advies van de Commissie over zijn toetredingsaanvraag zijn vastgesteld, heeft Georgië wetgevingshandelingen en beleidsmaatregelen vastgesteld op het gebied van gendergelijkheid, de bestrijding van geweld tegen vrouwen en georganiseerde misdaad, en de inachtneming van de arresten van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Er is vooruitgang geboekt met de hervorming van de rechterlijke macht, maar de Hoge Raad voor Justitie moet nog altijd grondig op de schop worden genomen. Georgië heeft wetten en het actieplan voor de-oligarchisatie ter advies voorgelegd aan de Commissie van Venetië. Er is een strategie voor de bescherming van de mensenrechten goedgekeurd en er wordt een actieplan opgesteld. Er is een memorandum van samenwerking met vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld gesloten. Het opbouwen van een sterke partijoverschrijdende politieke consensus zou bijdragen tot het aanpakken van polarisatie en zou het Europese traject versnellen.

Westelijke Balkan

Montenegro heeft tijdens de verslagperiode te lijden gehad onder diepgaande polarisatie en politieke instabiliteit, waardoor de hervormingen in het kader van het EU-toetredingsproces grotendeels tot stilstand zijn gekomen. De EU is ingenomen met de installatie van het nieuwe parlement en de vorming van de regering, waarvan wij verwachten dat zij snel haar capaciteit en inzet voor het EU-traject van Montenegro zal tonen en hervormingen zal doorvoeren in het kader van het EU-toetredingsproces. De algemene vooruitgang in de toetredingsonderhandelingen zal afhangen van de hervormingen op het gebied van de rechtsstaat (d.w.z. voldoen aan de tussentijdse ijkpunten van de hoofdstukken 23 en 24). Montenegro onderschrijft het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid volledig.

Servië is doorgegaan met de uitvoering van hervormingen in verband met de toetreding tot de EU, onder meer op het gebied van de rechtsstaat. Servië is begonnen met de uitvoering van de grondwetswijzigingen van 2022 ter versterking van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en heeft nieuwe mediawetgeving aangenomen. De uitvoering van die wetgeving kan het regelgevingskader aanzienlijk verbeteren. Er zullen echter verdere wijzigingen nodig zijn om volledig in overeenstemming te zijn met het EU-acquis en de Europese normen. Servië moet zich prioritair beter afstemmen op het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU, met inbegrip van beperkende maatregelen tegen en verklaringen over Rusland. Er zijn ook extra inspanningen en politieke bereidheid nodig om hervormingen op het gebied van de rechtsstaat uit te voeren. De Commissie blijft van oordeel dat Servië technisch gezien heeft voldaan aan de ijkpunten voor het openen van cluster 3 (concurrentievermogen en inclusieve groei). Servië moet zijn volle medewerking verlenen en al het nodige doen om ervoor te zorgen dat verantwoording wordt afgelegd voor de gewelddadige aanslag op de Kosovaarse politie van 24 september en de aanslag op KFOR van 29 mei. Wat de normalisering van de betrekkingen met Kosovo betreft, is in de door de EU gefaciliteerde dialoog een overeenkomst bereikt, maar zowel **Servië** als **Kosovo** moet nog beginnen met de uitvoering van hun respectieve verplichtingen, die bindend zijn voor de partijen en een essentieel onderdeel van hun Europese trajecten.

In **Noord-Macedonië** hebben de autoriteiten consequent verklaard dat toetreding tot de EU hun strategische doel blijft. Noord-Macedonië onderschrijft het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB) van de EU volledig. Het land heeft ook enige vooruitgang geboekt op het gebied van justitie, vrijheid en veiligheid, met inbegrip van de bestrijding van georganiseerde misdaad en het beheer van migratie. Als land waarmee toetredingsonderhandelingen worden gevoerd moet Noord-Macedonië resultaten boeken bij de uitvoering van EU-gerelateerde hervormingen, onder meer op het gebied van de rechterlijke macht, de bestrijding van corruptie en georganiseerde misdaad, de hervorming van het openbaar bestuur, met inbegrip van het beheer van de overheidsfinanciën, en overheidsopdrachten. Noord-Macedonië heeft zich ertoe verbonden de relevante grondwetswijzigingen met voorrang te verwezenlijken, zodat ook burgers die deel uitmaken van andere volkeren, er rechten aan kunnen ontleenen. Het screeningproces van het EU-acquis is vlot gevorderd en de autoriteiten hebben blijk gegeven van een grote inzet. De Commissie heeft de screeningverslagen over de cluster fundamentele kwesties voor Noord-Macedonië in juli aan de Raad voorgelegd en ziet uit naar een snelle follow-up daarvan, zodat de onderhandelingen over

deze cluster uiterlijk eind dit jaar kunnen worden geopend.

Albanië is zijn vastberadenheid blijven tonen om EU-hervormingen uit te voeren en vooruitgang te boeken met de hervormingen in het kader van de cluster fundamentele kwesties. De volgehouden volledige afstemming op het GBVB van de EU was ook een sterk signaal van de strategische keuze van het land voor toetreding tot de EU. Er zijn verdere inspanningen nodig op het gebied van de vrijheid van meningsuiting, minderhedenkwesties en eigendomsrechten, alsook op belangrijke gebieden van de rechtsstaat, zoals de bestrijding van corruptie en georganiseerde misdaad. Het screeningproces van het EU-acquis is vlot gevorderd en de autoriteiten hebben blijk gegeven van een grote inzet. De Commissie heeft de screeningverslagen over de cluster fundamentele kwesties voor Albanië in juli aan de Raad voorgelegd en ziet uit naar een snelle follow-up daarvan. De Commissie beoogt uiterlijk eind dit jaar toetredingsonderhandelingen over deze cluster te openen.

In **Bosnië en Herzegovina** heeft de status van kandidaat-lidstaat vorig jaar een broodnodige positieve dynamiek teweeggebracht. Na de verkiezingen is snel een nieuwe regering op de been gebracht, die is begonnen met hervormingen, met name door middel van wetwijzigingen waarbij integriteitscontroles in het gerechtelijk apparaat worden ingevoerd. Toch zijn verdere inspanningen nodig. Er moeten onder meer belangrijke hervormingen van de rechtsstaat en justitie worden doorgevoerd, en er moet vooruitgang worden geboekt met constitutionele en electorale hervormingen, die uiterst prioritair zijn om gelijke rechten voor alle burgers te waarborgen. Het is ook belangrijk de grondwettelijke orde van het land te handhaven. De separatistische en autoritaire maatregelen die in de entiteit *Republika Srpska* zijn genomen, zijn niet in overeenstemming met het EU-traject. Bosnië en Herzegovina moet extra inspanningen leveren om te voldoen aan de kernprioriteiten die zijn uiteengezet in het advies van de Commissie over zijn verzoek om toetreding. Daarom beveelt de Commissie aan toetredingsonderhandelingen met Bosnië en Herzegovina te openen zodra de vereiste mate van naleving van de lidmaatschapscriteria is bereikt.

Kosovo is zich blijven inzetten voor zijn Europese traject. Het bleef vrijwillig ten volle de lijn van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU volgen inzake de veroordeling van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne en de daaraan gerelateerde beperkende maatregelen. Tijdens de verslagperiode zijn er resultaten op wetgevingsgebied geboekt, waaronder een belangrijke hervorming van het kiesstelsel. Er moet echter meer worden gedaan, onder meer met betrekking tot het actieplan voor justitiële hervormingen. Op 1 januari 2024 treedt de visumliberalisering voor Kosovo in werking. Het noorden van Kosovo werd getroffen door verschillende crises, waarvan de meest recente de gewelddadige aanslag op de Kosovaarse politie van 24 september 2023 was. Wat de normalisering van de betrekkingen met Servië betreft, is in de door de EU gefaciliteerde dialoog een overeenkomst bereikt, maar zowel **Kosovo** als **Servië** moet nog beginnen met de uitvoering van hun respectieve verplichtingen, die bindend zijn voor de partijen en een essentieel onderdeel van hun Europese trajecten.

Turkije blijft een belangrijke partner voor de Europese Unie en een kandidaat-lidstaat, maar de toetredingsonderhandelingen zijn sinds 2018 stil komen te liggen, overeenkomstig het besluit van de Europese Raad. Het land heeft de negatieve tendens om zich van de Europese Unie te verwijderen, niet omgebogen en heeft de toetredingsgerelateerde hervormingen in beperkte mate voortgezet. De samenwerking met Turkije op gebieden van gemeenschappelijk belang is voortgezet op essentiële gebieden zoals terrorismebestrijding, economie, energie, voedselzekerheid, migratie en vervoer. **Turkije** moet beslissende stappen zetten om de afstemming op het GBVB van de EU aanzienlijk te verbeteren en de samenwerking op te voeren bij het voorkomen en opsporen van omzeiling van beperkende maatregelen. In opdracht van de Europese Raad zullen de hoge vertegenwoordiger en de Commissie in november bij de Raad een verslag indienen over de stand van zaken van de betrekkingen tussen de EU en Turkije, voortbouwend op de door de Europese Raad vastgestelde instrumenten en opties en met het oog op een strategische en toekomstgerichte aanpak.

Volgende stappen

Het is nu aan de Raad om de vandaag door de Commissie gepresenteerde aanbevelingen in overweging te nemen en besluiten te nemen over de volgende stappen in het uitbreidingsproces.

Meer informatie

[Mededeling van de Commissie](#)

Gedetailleerde conclusies en aanbevelingen per land:

Albanië: [NOTA](#); [Verslag](#); [Landenfiche](#)

Bosnië en Herzegovina: [NOTA](#); [Verslag](#); [Landenfiche](#)

Kosovo: [NOTA](#); [Verslag](#); [Landenfiche](#)

Montenegro: [NOTA](#); [Verslag](#); [Landenfiche](#)

Noord-Macedonië: [NOTA](#); [Verslag](#); [Landenfiche](#)

Servië: [NOTA](#); [Verslag](#); [Landenfiche](#)

Turkije: [NOTA](#); [Verslag](#); [Landenfiche](#)

Oekraïne: [NOTA](#); [Verslag](#); [Landenfiche](#)

Moldavië: [NOTA](#); [Verslag](#); [Landenfiche](#)

Georgië: [NOTA](#); [Verslag](#); [Landenfiche](#)

Meer algemene informatie

Factsheet – [Toetreding tot de EU stap voor stap](#)

Factsheet – [Het nieuwe groeiplan voor de Westelijke Balkan](#)

IP/23/5633

Quotes:

Uitbreiding is een essentieel beleidsdomein voor de Europese Unie. De voltooiing van onze Unie is de natuurlijke horizon van onze Unie. De voltooiing van onze Unie heeft op dit moment ook een sterke economische en geopolitieke logica. Eerdere uitbreidingen hebben de enorme voordelen voor zowel de toetredingslanden als de EU aangetoond. We winnen allemaal.
Ursula von der Leyen, President of the European Commission - 08/11/2023

Dit is een historisch uitbreidingspakket, voor het eerst met onze 10 naaste partners op weg naar EU-lidmaatschap. De voltooiing van onze Unie is de beste investering in vrede, veiligheid en welvaart voor ons continent en het pakket van dit jaar houdt belangrijke stappen voorwaarts in. EU-lidmaatschap is een strategische keuze en afstemming op het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU is een belangrijker signaal dan ooit van gedeelde waarden en strategische oriëntatie.
Hoge vertegenwoordiger en vicevoorzitter Josep Borrell - 08/11/2023

Deze tien verslagen bevestigen dat de uitbreiding van de EU weer stevig op de agenda staat. Uitbreiding is ons geopolitieke project voor Europa. Om deze nieuwe geopolitieke dynamiek te benutten, moeten we vaart zetten achter het uitbreidingsproces, dat zal worden aangedreven door geloofwaardige hervormingen met betrekking tot de fundamentele kwesties. De afgelopen maanden hebben wij gezien dat Oekraïne, Moldavië, Georgië en Bosnië en Herzegovina aanzienlijke resultaten hebben geboekt, waaruit duidelijk blijkt dat engagement en vastberadenheid vruchten afwerpen. Aangezien wij de komende maanden onze betrokkenheid bij de regio vergroten, moeten al onze partners aandacht besteden aan de vereiste hervormingen, die duidelijk worden beschreven in onze uitbreidingsverslagen, zodat wij de Raad een degelijke beoordeling kunnen voorleggen op basis waarvan hij de volgende besluiten kan nemen.
Olivér Várhelyi, Commissie voor Nabuurschap en Uitbreiding - 08/11/2023

Contactpersoon voor de pers:

[Eric MAMER](#) (+32 2 299 40 73)

[Peter STANO](#) (+32 2 295 45 53)

[Ana PISONERO-HERNANDEZ](#) (+32 2 295 43 20)

Voor het publiek: [Europe Direct](#) per telefoon [00 800 67 89 10 11](#) of [e-mail](#)

Related media

 [Enlargement Package 2023](#)